

Datum:	24 oktober 2023	Emmagroep B.V.
Onderwerp:	Nader onderzoek vleermuizen	T.a.v. ██████████
Ons projectnummer:	P23001114	J.J. Viottastraat 47
Uw kenmerk:		1071 JP Amsterdam
Locatie:	Kampheuvellaan 60 te Hoenderloo	

Geachte ██████████,

Hierbij ontvangt u de rapportage van het door ons bureau uitgevoerde nadere onderzoek gericht op vleermuizen op de locatie aan Kampheuvellaan 60.

Inleiding

Door Emmagroep B.V. is aan Hopman en Peters opdracht verleend voor het uitvoeren van een nader onderzoek gericht op vleermuizen aan Kampheuvellaan 60.

Aanleiding

Uit het oriënterend veldonderzoek (ecologische QuickScan) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd.

Ingreep

De opdrachtgever is voornemens het huidige schoolgebouw te herontwikkelen. In verband met dit voornemen is in maart 2023 een ecologische QuickScan uitgevoerd door Hopman en Peters. Hieruit is gebleken dat er naderonderzoek moet worden uitgevoerd naar potentieel aanwezige verblijfs- en kraamlocaties.

Resultaten voorgaand onderzoek

Tijdens het bezoek van het plangebied is geconstateerd dat het gebouw in alle gevels open stootvoegen bevat. Via deze open stootvoegen kunnen vleermuizen de spouwmuur in. Daarnaast zijn er onder de boeidelen ook een aantal plekken waar smalle spleten aanwezig zijn, groot genoeg voor vleermuis om tussen het dak en het dakbeschot te kruipen.

Nader onderzoek kan uitwijzen of de werkzaamheden inderdaad verstorend zullen werken. Op basis van een dergelijk onderzoek kunnen adviezen worden gegeven met betrekking tot de meest passende (mitigerende en compenserende) maatregelen die getroffen dienen te worden om een overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Onderzoeksopzet

De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus.

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijf/ baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten, doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Resultaten

In onderstaande tabel zijn de omstandigheden per onderzoeksdag weergegeven

Tabel: omstandigheden onderzoek

Datum	Zonsopgang/ -ondergang	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
13-6-2023	21:59	21:50 - 00:30	21 - 24 graden	Helder, 1 bft
30-6-2023	05:21	02:15 - 05:30	14 - 15 graden	Bewolkt, 1 bft
12-7-2023	21:55	21:50 - 00:30	15 - 17 graden	Overwegend helder, 1 bft
16-8-2023	21:01	23:00 - 01:00	17 - 18 graden	Bewolkt, 2 bft
8-9-2023	20:10	23:00 - 01:00	19 - 20 graden	Helder, 1 bft

13-6-2023

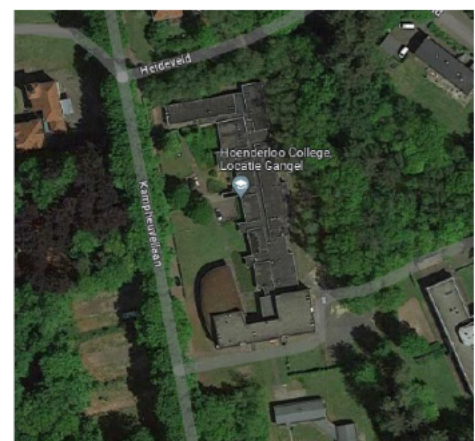
Tussen 22:10 en 22:40 zijn er 19 verschillende vleermuizen uit de zuidgevel gevlogen (figuur 1). Om 23:10 is er een rosse vleermuis overgevlogen. Bij de noordgevel aan de zuidkant zijn de hele avond 3 of 4 verschillende vleermuizen te vinden. Om 23:41 is daar ook een vleermuis een open stootvoeg ingegaan (figuur 2). Om 23:50 is er weer een vleermuis uitgevlogen en om 23:51 een andere er weer in.

30-6-2023

Om 04:22 is de eerste vleermuis naar binnen gevlogen, onder de dakrand bij figuur 3. Verder zijn er nog 5 vleermuizen aan de zuidzijde naar binnen gevlogen.

12-7-2023

De eerste 2 vleermuizen zijn om 22:08 uitgevlogen aan de zuidzijde en vervolgens tot 22:12 nog vier verschillende vleermuizen. Vanaf 22:30 twee verschillende overvliegende laatvliegers die af en toe terugkeren. Tussen 23:30 en 00:30 waren er continue foeragerende dwergvleermuizen te zien aan de westzijde van het gebouw, bij de bomen aan de weg.

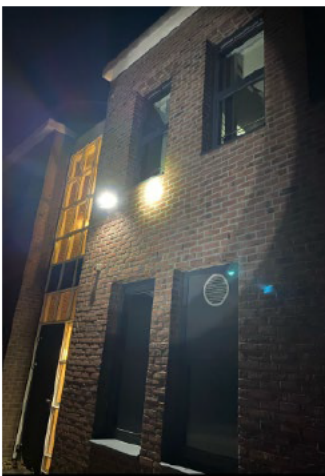
Figuur 1

16-8-2023

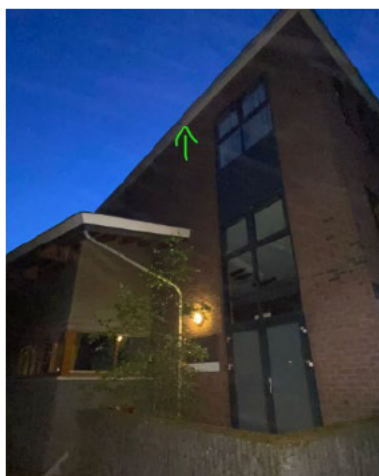
Om 23:53 eerste overvliegende laatvlieger gezien, verder de rest van de avond relatief vaak. Ook waren er de hele avond gewone dwergvleermuizen te zien, weinig baltsgedrag.

8-9-2023

Langs de weg aan de westzijde enkele gewone dwergvleermuis die baltsgedrag vertonen maar niet specifiek ten opzichte van het gebouw. Aan de oostwestzijde van het gebouw is wel duidelijk een baltsende vleermuis ten opzichte van het gebouw. Dit is dezelfde plek als bij figuur 1 waar in het voorjaar de vleermuizen duidelijk een verblijfplaats hadden.

Figuur 3

Figuur 2

Toetsing aan wet- en regelgeving

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten binnen de Wet natuurbescherming een strikte bescherming. Vleermuizen zijn streng beschermd vanwege hun kwetsbaarheid. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn daarom sterk afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort", dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes), paarterritoria en de essentiële foerageergebieden bescherming genieten.

Conclusies en aanbevelingen

De voorgenomen ingrepen zullen niet leiden tot een afname in foerageermogelijkheden. Daarom is verstoring van essentieel foerageergebied dan ook niet aan de orde. Een ontheffing voor de werkzaamheden ten aanzien van vleermuizen is echter wel noodzakelijk, aangezien er verblijfplaatsen zijn aangetoond in relatie tot het onderzoeksgebied. Het gaat vermoedelijk om een zomerverblijfplaats van 25 gewone dwergvleermuizen en een paarverblijf van twee gewone dwergvleermuizen. Aangezien de locatie als meerdere soorten verblijfplaatsen wordt gebruikt is het goed mogelijk dat het ook als winterverblijfplaats wordt gebruikt. Hier dient extra rekening mee te

worden gehouden. Om de ontheffing te mogen aanvragen zal een activiteitenplan moeten worden opgesteld om de effecten op de vleermuizen te minimaliseren én te compenseren.

Ten aanzien van in de omgeving foeragerende vleermuizen wordt geadviseerd om gedurende de werkzaamheden en in de nieuwe situatie verlichtingsarmaturen te gebruiken die naar beneden schijnen en zo min mogelijk strooilicht veroorzaken, of om andere vleermuisvriendelijke verlichting toe te passen.

Tot slot dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht ten aanzien van in het wild levende dieren en planten (zie bijlage 1, zorgplicht).

Indien u naar aanleiding van dit rapport vragen heeft kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted name]

Gecontroleerd door: [Redacted]
Contactpersoon/ projectleider: [Redacted]

BIJLAGEN

BIJLAGE 1	TOELICHTING VERBODSBEPALINGEN WET NATUURBESCHERMING
BIJLAGE 2	VERKLARENDE WOORDENLIJST

BIJLAGE 1

TOELICHTING VERBODSBEPALING WET NATUURBESCHERMING

Zorgplicht

De tekst van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, waarin de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren is vastgelegd, luidt als volgt:

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijkemaatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Deze plicht treft dus niet alleen de dieren en planten die zijn vermeld op de lijsten behorend bij de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, de Conventies van Bern en Bonn of artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

De plicht houdt zoveel in dat een ieder die weet, kan weten, vermoedt of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten in het wild levende dieren of planten nadelige gevolgen kunnen ondervinden, zijn handelen of nalaten moet aanpassen ter voorkoming, beperking of ongedaan making van die gevolgen, zoals beschreven in lid 2 van het zorgplichtartikel.

Onder nadelige gevolgen dient hierbij niet alleen de dood of verwonding van dieren dan wel de vernieling of beschadiging van planten te worden verstaan.

Dit verplicht de initiatiefnemer van ruimtelijke ingrepen of andersoortige activiteiten ertoe om voorafgaande aan de uitvoering of realisatie zich op de hoogte te stellen van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid van die natuurwaarden en van de mogelijke gevolgen van zijn handelen voor die natuurwaarden. Dit vereist zorgvuldigheid van de initiatiefnemer. Hij dient ook al bij de voorbereiding van zijn handelingen oog te hebben voor de bescherming van de natuurwaarden en tijdens de uitvoering en realisatie steeds een focus te hebben op voorkoming of ongedaan making van nadelige effecten op die natuurwaarden.

BIJLAGE 2

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgmente

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of op- gaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijf- plaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat ofleefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudings- doelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.